

9 VEJLØ

Vejlø er blot 36 ha, men har alligevel indtil for nylig været eksistensgrundlag for en familie, der drev et alsidigt landbrug med kvæg lige som i 1950'erne. Selv om øen kan synes meget fredfyldt bedrager skinnet. På Vejlø stod nemlig ø-lejrenes vugge i 1970, og der har siden været ølejr med hundredevis af deltagere.

Øen egner sig ikke til vandretur, da stranden er smal og sumpet. Desuden bør man ikke forstyrre ynglende fugle på strandengene på øens nordende i perioden 1.4. til 1.7.

10 SLOTØ

Navnet skyldes resterne af en befæstning (Engelsborg) anlagt af kong Hans ca. år 1508. Indtil da hed øen Æbelø. Stedet fungerede som kongeligt len indtil 1523, men betydningen skyldtes nok mest beliggenheden ved det naturlige sejløb og nem adgang til de vestlollandske egeskove med godt tømmer til skibsbygning. Som beskyttelse af Nakskov fra søsiden havde befæstningen fiasko allerede i 1510, da lybækkerne fra forbundet af Hansestæder uhindret sejlede forbi øens befæstning ad en mindre, alternativ sejlrende og derefter plyndrede Nakskov og Halsted Kloster.

Engelsborg på Slotø

Også i Christian den 4.'s tid var der skibsbygning fra 1623-1633. Man mener, at svenskerne i 1659 brændte bebyggelsen af. En bedding med såkaldte "bradbænke", der tjente som underlag for skibene, der skulle repareres eller søsættes, kan dog iagttages ved kraftigt lavvande.

På dagen (4.5.1945) før befrielsen af Danmark blev 3 opankrede skibe ved Slotø udsat for et angreb af 9 allierede jagere. Ingen kom alvorligt til skade, men for beboerne på Slotø var befrielsesdagen ingen fest.

Øen er på 20 ha og privatejet. Der er adgang til den fredede borguin.

11 ROMMERHOLM

Øen er knap 4 ha. og ejes af Skov- og Naturstyrelsen. Der er en lille skarvkoloni på øens vestende. Et livligt og særpræget syn, som få mennesker har oplevet på nært hold. Kolonien blev etableret efter 1980, da skarven blev jagtfredet.

Rommerholm har i perioder fungeret som sommergræsning for kvæg.

Skarvkoloni på Rommerholm

Folderen er udarbejdet i samarbejde med Lolland Kommune, Nakskov Turistbureau og Naturvejledningen på Nakskov Fjord.

God tur!

Skov- og Naturstyrelsen Tlf. 54 43 90 13
Storstrøm Fax 54 43 98 13
Egehus, Hannenovvej 22 e-mail: storstroem@sns.dk
4800 Nykøbing F.
www.skovognatur.dk/storstroem

Skov- og Naturstyrelsen
der hører under Miljøministeriet, forvalter arealer
over hele landet, og driften heraf tilgodeser både
friluftsmål, produktionshensyn og beskyttelse af
natur og kulturværdier.
Besøg os på www.skovognatur.dk

Nakskov Fjord

Skov- og Naturstyrelsen
STORSTRØM

Velkommen til Nakskov Fjord

Nakskov Fjord kaldes Danmarks ø-rigeste fjord. De store åbne vidder og det særlige lys over fjorden indbyder til unikke naturoplevelser.

En glimrende måde at opleve fjordens stemning er at tage med Postbåden eller Gaia rundt på fjorden. Oplysninger om planlagte ture kan indhentes hos Nakskov Turistbureau, tlf. 5492 2172, e-mail turist@nakskov.dk.

En unik mulighed er at gå de 5 km. ad Albuen til Lodshuset. Det kan evt. gøres i forbindelse med ud- eller hjemtur med Postbåden. Det er muligt at overnatte i Lodshuset efter aftale med Naturvejledningen på Nakskov Fjord (www.nakskovfjord.dk), tlf. 5495 1004 eller 2063 9209.

Vis hensyn til lodsejerne ved at færdes med omtanke. Gældende regler for adgang på privat ejendom kan ses på www.skovognatur.dk/ud/faerdsel.

Folderen "Vestlolland – et hav af muligheder" giver en god introduktion til andre seværdigheder i omegnen. Oplysningerne kan også findes på www.turistlolland.dk

Naturbeskyttelse

Nakskov Fjord er både et Natura 2000 område, der tjener til at sikre områdets værdi som en del af et internationalt, økologisk netværk af beskyttede naturområder. Natura 2000 områder er en del af EU's bestræbelser på at opfylde målsætningen om at stoppe forringelser i biodiversiteten senest i 2010. I Danmark er 82 fuglearter omfattet, men også anden fauna og unikke landskabstyper.

Nakskov Vildtreservat er et af 51 reservater i Danmark, der skal sikre vandfugle fristeder til at raste og yngle. Fra 15.3. til 15.7. er færdsel ikke tilladt på den nordligste del af Enehøje, på den yderste del af Albuen, på øerne Rommerholm, Smedeholm og Dueholm samt på dæmningerne vest for Nakskov Indrefjord. Der er begrænsninger for færdsel med motorbåd og jagt i store dele af Nakskov Fjord.

De nærmere bestemmelser om vildtreservatet kan downloades fra www.skovognatur.dk

Nakskov Havn

1 TÅRS

Tårs var færgestedet for rejsende over Langelandsbæltet til slutningen af 1860'erne, hvor der blev etableret en dampskibsroute fra Nakskov. I 1975 omlagdes ruten igen til Tårs, hvorved rejsetiden halveredes.

Bebyggelsen i Tårs ligger smukt langs en lille vig med strandenge. Stedet ligner noget, der har været uforanderligt i 50 år og har det fint med det. Nutiden trænger sig på, når færgerne med stor motorkraft svajer udenfor den nærliggende færgehavn.

Tårs Vig med fred og ro

Hvis man har lyst til at dykke helt ned i et mikrokosmos kan man på lune aftener i maj-juni høre løvfrøer kvække fra vandhullet øst for vigen. Nordvestlolland har en livskraftig bestand af løvfrøer.

Tårs tager venligt imod turister i båd og på cykel med veludstyret lystbådehavn, lejrplads og badestrand. Færgerne er bindeled på den internationale cykelroute Østersøruten, der er 800 km. lang, men man kan nøjes med den del, der udgør den nationale cykelroute 8 fra Rudbøl til Møn.

2 LINDELSE

Bebyggelsen stammer fra slutningen af det 19. årh., hvor fiskere slog sig ned. Lindelse havde en glansperiode med

Bugten ved Lindelse- og Hellenæs Skov

lystskov og badeanstalt i begyndelsen af 1900-tallet og var et velbesøgt udflugtsmål med spisning, lørdagsbal og livlig trafik af turbåde.

I dag ligger Lindelse som en fin, beskyttet idyl med Lindelse Skov og Hellenæs Skov omkring sig. Især Hellenæs Skov er egnet til en skovtur. Stien til Hellenæs Skov passerer dæmningen, som holder fjordvandet ude fra en tørlagt fjordarm, der gik ind til Branderslev. Tørlægningen er speciel, fordi man her har benyttet sig af afskærende, højtliggende kanaler i stedet for en traditionel pumpestation. På de gamle strandskrænter i sydkanten af Lindelse Skov kan man se rester af oprindelig vegetation i form af mægtige naur-træer.

3 HESTEHOVEDET OG KUDDEHOLM

Kuddeholm er en lille ø på 3 ha., der ligger ud for Hestehovedet. Ø er måske så meget sagt, man kommer let til den ad en lille bro. På øen ligger resterne af en skanse, der sammen med en tilsvarende skanse på den nærliggende Barneholm beherskede indsejlingen til Nakskov.

Hestehovedet rummer en lystbådehavn, der blev udgravet som beskæftigelsesarbejde i 1940'erne.

Kuddeholm set fra Hestehovedet

4 INDREFJORDEN

Indrefjorden har karakter af en sø med brakt vand. Fra sukkerfabrikkens første tid (1882) er der en række bassiner omgivet af frodig bevoksning, der får Indrefjorden til at minde om et flodlandskab.

Indrefjorden kan byde på spændende fugle: Rørhøg, lille lappedykker, skægmejse, og i træktiden er der ofte besøg af fiskeørn, der gerne snupper en af de store aborrer. Aborrerne kan blive op til 2 kg. og frister også lystfiskere. Dagkort for 50 kr. (Se Nakskov Sportsfiskerforening www.nsf-nakskov.dk).

5 DET FORSVUNDNE ØRIGE

Rundt om fjorden findes flere inddæmmede arealer, men især syddelen af fjorden er præget af inddæmning. Stubbe-land, Mellemland, Færgeland, Stensø, Store og Lille Vejlø, Bondeholm, Bogø, Ydø og Langø er navne, vi i dag finder på et landkort, men som tidligere var 10 øer i den sydlige del af Nakskov Fjord. Efter stormfloden i 1872 fik man national støtte til inddæmning, og samtidig erobrede man noget god landbrugsjord. Det var jo kort efter 1864-krigen, hvor Sønderjylland var tabt til Tyskland: "Hvad udad tabes skal indad vindes".

Sangsvaner på markerne i Det Forsvundne Ø-rige

I dag kan det forsvundne ørige betragtes som et kulturhistorisk monument over levevilkår og formåen for 135 år siden, man kunne og ville lave om på landskabet. Nu er dagsorden ofte at genskabe tabt natur.

Uden for yngletiden kan gæs og svaner opleves i tusindtallige flokke på den nu dyrkede havbund, hvor de nyder godt af vintergrønne afgrøder. Morgen og aften er der livlig trafik mellem nattens trygge ophold på fjordvandet og spisekammeret på markerne.

6 LANGØ

Langø var en ø på 170 ha. indtil den i 1878 blev inddæm- met. Først i 1900 fik stedet sin egen kirke og i 1909 blev der anlagt en egentlig havn. Havnen blev udvidet i 1938, fordi der endnu var et godt fiskeri, og i 1991 for at skabe plads til fritidsbåde.

Langø Havn – spændende fiskerimiljø

I dag er Langø et overskueligt havnemiljø med stejleplad- ser, fiskehandel og småstier i den gamle bebyggelse.

7 ALBUEN

Albuen har på trods af nutidens isolation og fjerne belig- genhed været et vigtigt sted for fiskeri og søfart. Næm- lig de tider, hvor samfærdslen i landet mest foregik til søs.

Møntfund begrundet formodninger om en livlig aktivitet med start ca. 1430 og op til ca. 1460. Man mener at stedet har fungeret med årligt høstfiskemarked, hvor lokale har handlet med tilrejsende købmænd og derved har omgået købstædernes (Nakskovs) kontrol.

Erik af Pommern (1412-1439) brugte stedet som støt- tepunkt i forbindelse med Danmarks bestræbelser på at få magt over hertugdømmet Slesvig, og Christian d. 4. (1588-1644) brugte Albuen som krigshavn i kampen for et dansk herredømme over Østersøen i konkurrence med Sverige. Det forsøg mislykkedes med den danske hærs nederlag i 30 års krigen ved Lutter am Barenberg (Midt- tyskland) i 1626. Da en dansk flåde endelig blev knust af en talmæssigt overlegen svensk-hollandsk flåde i 1644 var stormagtsdrømmene forbi.

Engelskgræs på Albuen

Fra omkring 1530 har Albuen været et fiskerleje med bebo- else. De tilbageværende bygninger står som et kulturmiljø med minder om over 100 års menneskelig aktivitet. Det ældste, bevarede hus er Lodshuset fra 1873. Lodshuset er istandsat og indrettet, så det ser ud som i 1930. Det er nu base for naturvejledningen på Nakskov Fjord med mu- lighed for husly for besøgende og er et levende museum med formidling om tidligere tiders levevilkår som en vigtig del af indsatsen for at bevare Albuen som kulturmiljø.

Officielle funktioner tilknyttet til stedet var fyr, lodsvæsen og kystudkig. Befolkningstallet toppede i 1916 med 41 Albueboere. Personalekrævende funktioner er nu væk, senest med Kystudkiggens flytning fra Albuen i 1999.

Albuen er dannet af strøm og stormes flytning af småsten og sand langs Lollands sydkyst. Geologisk betegnes den som en krumodde med en bred sandstrand på vindsiden og aflejringer af materialer på læsiden. Denne aflejring er underkastet naturens luner og derfor ujævn, så der er dan-

net et landskab sammensat af lave volde og lavvandede søer. Søerne kaldes lokalt for "bække" og har varierende indhold af salt i vandet. Nogle er ynglelokaliteter for strandtuds, der her har en af Østdanmarks bedste populationer i fred for menneskelig påvirkning i form af dræning og dyrkning. Strandtuds opleves bedst om foråret (april-maj) i lune, vindstille nætter, hvor hannernes kvækken lyder som en rullende, ru snerren.

En karakterplante på Albuen er Engelskgræs, der i forsommeren farver strandengene lyserøde. Lokalt kaldes den for "Brødblomst" på grund af den syrlige duft af nybagt rugbrød.

8 ENEHØJE

Øen er knap 100 ha og byder på smukke udsigter over Nakskov Fjord og Langelandsbæltet med sin efter lol- landske forhold usædvanlige højde. Et par strandsøer har fået lov til at brede sig ind over tidligere landbrugsarealer på øens nordende.

Øen har været beboet siden 1500-tallet, men er mest kendt for perioden 1926-1940, hvor polarforskeren og forfatteren Peter Freuchen ejede øen. Fra den tid findes et hvalkæbe-lysthus på øens højeste punkt (16m). Der har været drevet landbrug på Enehøje indtil 1999, de sidste år dog udlagt som brak.

Enehøje ejes af Skov- og Naturstyrelsen, der arbejder med at skabe et landskab med karakter af overdrev. Det seneste initiativ er udsætning af dåvildt. Hvis der ikke er afgræsning, vil Enehøje gro til i tjørn og brombær. Det vil man helst undgå, da øen er et vigtigt levested for bl.a. vadefugle og tudser, der ikke trives med kratskov. I år med yngelsucces kan nyforvandlede, små fløjtetudser (grønbroget tudse) iagttages i sensommeren, mens de kravler rundt og afprøver deres camou-flagedragt. I nogle

Blomstrende Alm. Kongepen på Enehøje

år har et havørnepar øvet sig i at bygge rede, dog indtil nu uden yngelsucces.

Der er offentlig adgang på øen, dog skal man respek- tere de to private ejendomme. Man kan efter aftale med Skov- og Naturstyrelsen (www.skovognatur.dk) overnatte i en shelter.

Signaturforklaring

- 1 Omtalt lokalitet
- National cykelrute, asfalt/grus
- Regional cykelrute, asfalt/grus
- Teltplads
- Campingplads
- Vandrehjem
- Turistkontor
- Rasteplads
- Toilet
- Naturcenter
- Vandresti
- Udkigstårn
- Oldtidsminde
- Bålplads
- Udsigtspunkt
- Fiskevand
- Badestrand
- Inddæmet areal
- Lukket 15/3 - 15/7

